

Prin cultură la putere!

Andrei Șagună

**lupta pentru cultură este
luptă pentru existență națională**

2019.EU

Alexandru Mocioni este primul mare compozitor român de sonate pentru violoncel și unul din întemeietorii muzicii de cameră din spațiul etnic românesc!

Alexandru Mocioni
1841 1909

de Franz Liszt
l-a legat o prietenie puternică

Franz Liszt a fost socrul compozitorului Richard Wagner

Franz Liszt
1811 1886

Tatăl maghiar, mama austriacă

În urma turneelor din Transilvania, Muntenia și Moldova a compus o Rapsodie Română!

unul din cei mai renumiți pianiști ai tuturor timpurilor!

**concepția sa despre
cultură românească și misiunea ei**

sagunism - tribunism - sămănătorism

primul mare compozitor român de sonate! - muzica de cameră și Franz Liszt! - Marșul Funebru și o Rapsodie Română!

Membrii familiei Mocioni au promovat și sprijinit financiar constant cultura românească. În „Scrierile” sale, Vasile Pîrvan precizează că „vrednicii nobili de Mocioni sunt cei mai mari binefăcători în viață ai românilor de peste munți. Doar în anul școlar 1865/1866, Mocioneștii au întreținut 36 de bursieri români la universitățile din Viena și Budapesta, dintre aceștia Victor Babeș și Coriolan Brediceanu atingând nivelul excelenței.(...) Pe lângă susținerea, în exclusivitate, a ziarului „Albina”, Alexandru Mocioni a subvenționat consistent și revista „Luceafărul”, scoasă, începînd cu anul 1902, la Budapesta, de către un grup de studenți români, în frunte cu Octavian Goga, Ioan Lupaș, Ioan Lepădat, Alexandru Ciura și Octavian Tăslăuanu. Al. Mocioni a fost din tinerețe și pînă la sfîrșitul vieții sale patronul Societății „Petru Maior” din Budapesta. (...) Referindu-se la mecenatul Alexandru Mocioni, Valeriu Braniște își amintea că „de cîte ori, în avînturile noastre generoase, ne poticneam de ideea că nu sunt bani, era gata soluția: **să dee Mocioni!**” (...) Pregătirile de constituire a „Societății pentru fondul de teatru român” au avut loc în 1870, în casa lui Alexandru Mocioni din Budapesta, el fiind ales vicepreședinte, pentru ca în 1876 să fie ales președinte iar în 1882 să devină președinte de onoare pe viață. Cu cît zel a propagat Alexandru Mocioni interesele acestei societăți, o dovedește nu numai faptul că s-a înscris în 1870 membru fondator cu considerabila sumă de 1850 florini, vărsată integral imediat, ci și următorul

incident, caracteristic, publicat de Iosif Vulcan: „Alexandru Mocioni se afla la masa de șah în Casina națională din Buda-Pesta, când s-a apropiat de dînsul Contele Teodor Andrásy, fratele mai mare al fostului Ministru de interne, cu lista de subscriere pentru teatrul maghiar. Alexandru Mocioni desfăcînd lista a zis: -Subscriu bucuros o sumă cît mai mare, dar cu o condiție: să subscrii și tu aceeaș sumă pe lista mea! - Mă rog, cu plăcere, răspuse Teodor Andrásy. Atunci scoate Alexandru Mocioni lista pentru Societatea de teatru român și o predă lui Andrásy. Acesta privește lung și după ce înțelege despre ce este vorba, zice: **-Să mă ierți, dar aceasta eu nu o pot subscrie!** **-Regret – răspuse Alexandru Mocioni – atunci nici eu nu sunt în situația de a subscrie pe lista ta.”**

Gestul suprem de filantrop al lui Alexandru Mocioni a fost înființarea, în 1872, a **Băncii Albina** din Sibiu, căreia – împreună cu unchiul său Antoniu – i-a asigurat din averea lui capitalul social de 300.000 de florini și a condus-o pînă în mai 1874. Dar activitatea lui pe tărîm cultural a fost deosebit de intensă mai ales între anii 1901-1905, când Alexandru Mocioni a fost ales în unanimitate și a îndeplinit funcția de președinte al **ASTREI**. Atunci s-a construit muzeul ASTRA de la Sibiu, tot atunci s-a pus la punct biblioteca, (...) Alexandru împreună cu vărul său, Zeno, a dăruit 24.000 de coroane pentru realizarea muzeului acestei instituții.(...) Ales ca președinte al ei prin aclamație, în 1901, în adunarea generală ținută la Oravița, în 1902, și-a definit concis **concepția sa despre cultura românească și despre misiunea ei.**

„Firește, **numai cultura adevărată are această putere conservatoare**, iar cultura adevărată nu poate fi alta, decît numai și numai națională ... și precum caracterul național se manifestă în limbă, în modul de gîndire și simțire, în datinile și moravurile, în tradițiunile și idealurile naționale, în poezia și industria națională, în portul național și în altele, așa și cultura națională are să îmbrățișeze întreaga viață națională în toate manifestațiunile ei. Ea are să conserve, să cultive și unde e trebuință să mobilizeze toate elementele naționale ale vieții poporului. Ea are să dezvolte conștiința națională, baza culturii naționale, sentimentul religios, baza moralității; patriotismul, baza virtuților cetățenești, spiritul economic, baza prosperării naționale, simțul estetic, baza nobleței inimii, cu un cuvînt, cultura națională are să dezlege toate puterile latente ale poporului, ca astfel să fie asigurată, în bunul tuturor pericolelor amenințătoare, existența națională a poporului român din Ungaria”.(...) Alexandru Mocioni a fost și un bun compozitor și un pianist desăvîrșit. (...) Compozițiile lui au fost publicate la Viena și avem informații sigure că, cel puțin o lucrare, (**Marșul Funebru**, scris în memoria mamei sale), a fost înregistrată pe placă de gramofon.(...) A studiat pianul și violoncelul cu cei mai renumiți profesori de la Budapesta și de la Viena, iar de Franz Liszt l-a legat o prietenie puternică. (...) Alexandru Mocioni s-a stabilit în 1890, când s-a căsătorit cu văduva Elena Mocioni de Foen, la conacul solitar de Birchiș, unde a mutat și o parte din bibliotecă. Din păcate, de aici s-a păstrat doar o parte infimă din scrierile sale (inclusiv muzicale), restul manuscriselor, documentelor, scrisoairilor și întreaga bibliotecă au ars, odată cu conacul, în 1918. (...) Dacă **în planul istoriografiei politice**, Alexandru Mocioni a fost considerat **unul dintre întemeietorii Partidului Național Român** din Banat, Ungaria și Transilvania și, alături de Aurel C. Popovici, doctrinarul ideii naționale a românilor transilvăneni, **pe plan muzical**, Alexandru Mocioni a fost cu siguranță un întemeietor. **Alexandru**

Mocioni este primul mare compozitor român de sonate pentru violoncel și unul din întemeietorii muzicii de cameră din spațiul etnic românesc. Că aceste lucruri se petreceau la Budapesta sau la Viena, este cu atât mai valoros din punctul nostru de vedere, cu cât Alexandru Mocioni face parte din primele generații de elite intelectuale românești, pe care Andrei Șaguna sau Simion Bărnuțiu doreau să le vadă cât mai repede ridicate din rîndul românilor ardeleni, pentru apărarea drepturilor naționale, serios amenințate în monarhia dualistă. Rămîn înscrise cu litere de aur în paginile istoriei naționale cuvintele pe care Alexandru Mocioni le-a rostit în vremea în care a fost președintele ASTREI: **„Astfel, domnilor, lupta pentru cultură este luptă pentru existență națională”**».

Un capitol aparte în viața politică a familiei Mocioni l-a reprezentat cotidianul sibian **„Tribuna”**.

Pentru a cunoaște implicarea în sprijinul și salvarea acestei publicații reproducem din „Monografia familiei Mocioni”: «Pentru salvarea ei, și a institutului tipografic din Sibiu, din criza materială care le amenința existența, Alexandru Mocioni, împreună cu fratele său Eugen și vărul său Zeno, contribuiri cu ajutoare considerabile, Alexandru e ales chiar membru în consiliu de administrație al institutului tipografic care edita „Tribuna”. După conferința din toamna anului 1890, ziarul „Tribuna” începe o campanie vehementă contra comitetului central al partidului, pe motiv că nu e destul de activ. Îndeosebi atacurile pătimase se îndreptară contra președintelui partidului, **Vincentiu Babeș** (1887-1892), fruntașul luptător bănățean și contra amicilor lui politici, a „mocioneștilor” a căror atitudine politică era prezentată opiniei publice române ca potrivnică intereselor naționale». Despre lupta pentru controlul presei românești din Transilvania, a relatat chiar Ioan Slavici, directorul fondator al „Tribunei”: **«Nu mai sunt acum nici eu om tânăr – scrie Slavici, în 8 nov., memorandistului Dimitrie Comșa – și mi-ar fi greu să încep încă odată în viața mea o luptă ca cea purtată contra d-lor Mocsony, Cosma și Babeș: nu mă sperii însă nici de gândul acesta, când vorba e să apăr pe cea mai scumpă din creațiunile mele - adică pe „Tribuna” (Mici studii istorice, „Telegraful Român”, nr. 73/1933)»**.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xvii-sa-dee-mocioni-143573.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xvii-sa-dee-mocioni-143573.html. The page header includes the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!", a navigation menu with categories like Eveniment, Actualitate, and Sport, and advertisements for "Apartamente Sibiu" and "Apulum Residence". The main content area displays the article title "2019-anul tribuniștilor (XVII): „să dee Mocioni!”", the author's name "Marius HALMAGHI", the publication date "01.05.2019 23:51", and statistics "313 vizualizari" and "0 comentarii".

În: Tribuna, 1 mai 2019